

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ ΛΟΓΟΣ

Π Λ Α Γ Ι Ο Σ

1. Ανεξάρτητες προτάσεις κρίσεως	⇒	απαρέμφατο
Συγκεκριμένα Ορ. Ενεστ. Πρτ.	⇒	Απρφ. Ενεστ.> σύγχρονο
Ορ. Πρκ. Υπερσ.	⇒	Α π ρ φ . Π ρ κ . >
προτερόχρονο		
Ορ. Μέλλ.	⇒	Α π ρ φ . Μέλλ.>
υστερόχρονο		
2. Ανεξάρτητες προτάσεις επιθυμίας	⇒	δευτερ.βουλητικές
προτάσεις		
3. Ευθείες ερωτήσεις	⇒	ή απαρέμφατο
ερωτήσεις		Π λ ά γ ι ε ς
4. Εξαρτημένες προτάσεις + Οριστ.	⇒	διατηρούν την
	Οριστ. &	
		τ ρ έ π ο υ ν τ η ν
5. προσωπική & κτητική αντωνυμία α' πρόσωπο	⇒	ορ.>υποτακτ. γ' πρόσωπο
ego - meus	⇒	se - suus
(ή ipse - ipsius):		
		όταν υπάρχει αντίθεση ή
β' προσ.: tu - tuus	⇒	κίνδυνος σύγχυσης ille - illius
hic ή iste	⇒	ille ή is
Επιρρήματα		
Nunc	⇒	tunc
Hodie (=σήμερα)	⇒	illo die
Cras (=αύριο)	⇒	p o s t e r o
die		
Hic	⇒	ibi

A. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

1. Galli veniunt.
Galli veniebant.
2. Galli venient.
3. Galli venerunt.
Galli venerant.

1. Urbs deletur.
Urbs delebatur.
2. Urbs delebitur.
3. Urbs deleta est.
Urbs deleta erat.

1. Nos vincimus.
Nos vincebamus.
2. Nos vincemus.

3. Nos vicimus.
Nos viceramus.

1. Vincimur.
Vincebamus.
2. Vincemur.
3. Victi sumus.
Victi eramus.

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Nuntius dicit (dixit) Gallos venire.
Nuntius dicit (dixit) Gallos venire.
Nuntius dicit (dixit) Gallos venturos esse.
Nuntius dicit (dixit) Gallos venisse.
Nuntius dicit (dixit) Gallos venisse.

Nuntius dicit (dixit) urbem deleri.
Nuntius dicit (dixit) urbem deleri.
Nuntius dicit (dixit) urbem deletum iri.
Nuntius dicit (dixit) urbem deletam esse.
Nuntius dicit (dixit) urbem deletam esse.

Romani dicunt (dicebant) se vincere.
Romani dicunt (dicebant) se vincere.
Romani dicunt (dicebant) se venturos esse.

Romani dicunt (dicebant) se vicisse.
Romani dicunt (dicebant) se vicisse.

Galli intelligunt (intelligebant) se vinci.
Galli intelligunt (intelligebant) se vinci.
Galli intelligunt (intelligebant) se victum iri.
Galli intelligunt (intelligebant) se victos esse.
Galli intelligunt (intelligebant) se victos esse.

B. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

1. Matertera, mihi loco cede. ⇒ Puella rogat materteram ut sibi loco cedat.

⇒ Puella rogavit materteram ut sibi loco cederet.

2. Omnes pugna abstinete. ⇒ Is edixit ut omnes pugna abstinerent.

3. Parem salutationem corvum doceam. ⇒ Id exemplum sutorem incitavit, ut corvum doceret

(παραχ. υποτ. Ας μάθω τον ίδιο χαιρετισμό). parem salutationem.

Γ. ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ⇒ ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ	ΠΡΟΤΕΡΟΧΡΟΝΟ	ΥΣΤΕΡΟΧΡΟΝΟ
Ευθύς: Ubi manes? Πλάγιος λόγος: Rogat ubi maneat. Rogabat ubi maneres.	Ubi mansisti? Rogat ubi manseris. Rogabat ubi mansisses.	Ubi manebis? Rogat ubi mansurus sis. Rogabat ubi mansurus
	Δ Ι Μ Ε Λ Ε Ι Σ	
Ευθύς: verum <u>ne</u> est an non? Πλάγιος λόγος: <u>Dubito</u> verum <u>ne</u> sit <u>necne</u> . <u>Dubitabam</u> verum <u>ne</u> esset	Verum <u>ne</u> fuit an non ? ... verum <u>ne</u> fuerit <u>necne</u> verum <u>ne</u> fuisset	Verum <u>ne</u> erit an non ? ...verum <u>ne</u> futurum sit <u>necne</u>verum <u>ne</u> futurum esset

Σημείωση: Οι ρητορικές ευθείες ερωτήσεις μετατρέπονται σε ειδικά απαρέμματα.

Δ. ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

1. **Ευθύς:** Quae scripserat, sonora et grandia erant.
Πλάγιος λόγος: Tum Pacuvium dixisse aiunt sonora quidem esse, quae scripsisset, et grandia...
2. **Πλάγιος λόγος:** Nescio enim quis possit diligere eum, (quem metuat, aut eum), (a quo se metui putet) (ΚΕΦΑΛΑΙΟ 44).

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ

1. Οι «αποδόσεις» (κύριες προτάσεις) ακολουθούν τους γενικούς κανόνες των προτάσεων κρίσεως και επιθυμίας:

α) Προτάσεις κρίσεως ⇒ απαρέμματα

Προσοχή!!!: Υποτακτική αρκτικού χρόνου ⇒ Απαρέμματο Μέλλοντα: - **urum (-am, -os-as)**

esse

Υποτακτική μη πραγματικού ⇒ Απαρέμματο Μέλλοντα: - **urum (-am,-o -as)**

fuisse

β) Προτάσεις Επιθυμίας ⇒ Υποτακτική

2. Οι «υποθέσεις» (όπως και όλες οι δευτερεύουσες προτάσεις) ⇒ Υποτακτική
Οι κανόνες ακολουθίας των χρόνων εφαρμόζονται κανονικά εκτός από τις υποθέσεις του μη πραγματικού, οι οποίες διατηρούν την υποτακτική των ιστορικών χρόνων ακόμη και όταν εξαρτώνται από ρήμα αρκτικού χρόνου !!!

ΓΕΝΙΚΑ: Κάθε δευτερεύουσα πρόταση που στον ευθύ λόγο είχε υποτακτική ιστορικού γρόνου διατηρεί στον πλάγιο αμετάβλητο το γρόνο της.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Α' ΕΙΔΟΣ – ΑΝΟΙΧΤΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

(παρόν) Si hoc dicit, errat:	⇒	censeo, si hoc <u>dicat</u> , eum errare.
	⇒	censebam, si hoc <u>diceret</u> , eum errare.
(παρελθόν) Si hoc dixit, erravit:	⇒	censeo, si hoc <u>dixerit</u> , eum <u>erravisse</u> .
	⇒	censebam, si hoc <u>dixisset</u> , eum <u>erravisse</u> .

(Μέλλον)

Si hoc faciet, poenas dabit(= θα τιμωρηθεί)
 ⇒ Censeo, si faciat, eum poenas daturum esse.
 ⇒ Censebam, si hoc faceret, eum poenas daturum esse.
 Si hoc fecerit, (ορ συντ, μέλλ.), poenas dabit.
 ⇒ Censeo, si hoc fecerit (υποτ πρκ), eum poenas daturum esse.
 ⇒ Censebam, si hoc fecisset, eum poenas daturum esse.

Β' ΕΙΔΟΣ – ΜΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

Si hoc diceret, erraret.
 ⇒ Censeo, si hoc diceret, eum erraturum fuisse.
 ⇒ Censebam, si hoc diceret, eum erraturum fuisse.

Si hoc dixisset, errvisset.
 ⇒ Censeo, si hoc dixisset, erraturum fuisse.
 ⇒ Censebam, si hoc dixisset, erraturum fuisse.

Γ' ΕΙΔΟΣ – ΔΥΝΑΤΟΝ

Si hoc dicat, erret.
 ⇒ Censeo, si hoc dicat, eum erraturum esse.
 ⇒ Censebam, si hoc diceret, eum erraturum esse.

ΑΛΛΑΓΕΣ

ΥΠΟΘΕΣΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ	⇒	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ ή
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ		
ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΚ., ΥΠΕΡΣ., ΠΡΤ.	⇒	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚ. ή
ΥΠΕΡΣΥΝΤ.		
ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΛΟΝΤΑ	⇒	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤ. ή ΠΑΡΑΤ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΤ. ΜΕΛ. ⇒ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚ. ή ΥΠΕΡΣΥΝΤ.

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ ⇒ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤ. ή ΠΑΡΑΤ.
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤ. ή ΥΠΕΡΣ. ⇒ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤ. ή ΥΠΕΡΣ.
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚ. ⇒ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚ. ή ΥΠΕΡΣ.

ΑΠΟΔΟΣΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ⇒ απαρέμφατο + Αιτιατική (Α΄ ΕΙΔΟΣ)
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΑΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΤΟΥ

⇒ - **urum fuisse** (Β΄ ΕΙΔΟΣ)

ΔΥΝΗΤ. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ (υποτ. αρκτ. χρόνου)

⇒ - **urum esse** (Γ΄ ΕΙΔΟΣ).

☐ μ.τ.χ. μέλλοντα + sum (σ΄ όλους τους χρόνους)

☐ εδώ ανήκει και η υποτακτική μέλλοντα ενεργητ. Περιφραστικής συζυγίας: **amaturus sim...**

☐ Εκφράζει επικείμενη πράξη – πρόθεση – αναπόφευκτη εξέλιξη κ.τ.λ..

ΕΝΕΣΤΩΣ: amaturus sum = πρόκειται να αγαπήσω

ΠΑΡΑΤΑΤ.: amaturus eram = επρόκειτο να αγαπήσω

ΜΕΛΛΩΝ: amaturus ero = θα αγαπήσω κ.τ.λ.

Υποτακ.ενεστ. ενεργ. περιφρ. συζυγ. = Υποτακ. μέλλ. Ενεργ. φωνής

Π.χ. amaturus sim amaturus sim

☐ Γερουνδιακό + sum

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
Fides revocanda est Η πίστη πρέπει να αποκατασταθεί.	Fides revocanda erat Η πίστη έπρεπε να αποκατασταθεί.	Fides revocanda erit Η πίστη πρέπει θα πρέπει να αποκατασταθεί.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ΣΥΝΤ. ΜΕΛΛΩΝ
--------------	----------------	--------------

Fides revocanda fuit Η πίστη έπρεπε να έχει αποκατασταθεί.	Fides revocanda fuerat Η πίστη έπρεπε να είχε αποκατασταθεί.	Fides revocanda fuerit Η πίστη θα πρέπει να έχει αποκατασταθεί.
--	--	---

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟ
Fides revocanda sit	Fides revocanda esset	Fides revocanda fuerit	Fides revocanda fuisset

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Puto fndem revocandam esse = νομίζω ότι η πίστη πρέπει να αποκατασταθεί.

ΠΩΣ ΜΕΤΑΤΡΕΠΟΥΜΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (ΚΥΡΙΕΣ Ή ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ) ΣΕ ΜΕΤΟΧΙΚΕΣ

Έστω ότι έχω να μετατρέψω τις προτάσεις με τα μαύρα γράμματα σε μετοχικές:

- Cum Romani hostes feroces vicissent**, templum deis condiderunt.
- Dum miles pugnabat fortiter**, occiditur.
- Hostes vicerunt Romanos** et urbes eorum everterunt.
- Sulpicius Gallus legatus Luci Aemilii Pauli erat, **qui bellum adversus Persen regem gerebat**.

Ακολουθούμε την εξής διαδικασία:

1.

Γράφω την κύρια πρόταση και συμπληρώνω τους όρους που λείπουν (και εννοούνται) και ταυτόχρονα αντικαθιστώ τις αντωνυμίες από τα ουσιαστικά στα οποία αναφέρονται.

- Romani templum deis condiderunt. (αντί: templum deis condiderunt)
- Miles occiditur. (αντί: occiditur)
- Hostes urbes Romanorum everterunt. (αντί: urbes eorum everterunt)
Αν η προς μετατροπή πρόταση (ΠΜΠ) είναι αναφορική, αντικαθιστούμε την αναφορική αντωνυμία από τον όρο στον οποίο αναφέρεται δηλ.
- (Sulpicius Gallus legatus Luci Aemilii Pauli erat,) Lucius Aemilius Paulus bellum adversus Persen regem gerebat.

2.

Εξετάζω αν η ΠΜΠ δείχνει το *σύγχρονο* (οπότε χρειάζομαι μετοχή ενεστώτα), το *προτερόχρονο* (οπότε χρειάζομαι μετοχή παρακειμένου) ή το *υστερόχρονο* (οπότε χρειάζομαι μετοχή μέλλοντα) σε σχέση πάντα με την κύρια πρόταση, δηλ.

- a. **Cum Romani hostes feroces vicissent** [?] προτερόχρονο, άρα μετοχή παρακειμένου.
- b. **Dum miles pugnatur fortiter** [?] σύγχρονο, άρα μετοχή ενεστώτα.
- c. **Hostes vicerunt Romanos** [?] προτερόχρονο, άρα μετοχή παρακειμένου.
- d. **Lucius Aemilius Paulus bellum adversus Persen regem gerebat** [?] σύγχρονο, άρα μετοχή ενεστώτα.

3.

α. Μετατρέπω το ρήμα της ΠΜΠ σε μετοχή (ονομαστικής πτώσης), και παραλείπω συνδέσμους όπως το *dum*, *cum*, κ.λ.π., δηλ.

- a. **Cum Romani hostes feroces vicissent** [?] δεν υπάρχει μετοχή ενεργητικού παρακειμένου.

- b. **Dum miles pugnatur fortiter** [?] **miles pugnans fortiter**

- c. **Hostes deleverunt Romanos** [?] δεν υπάρχει μετοχή ενεργητικού παρακειμένου.

- d. **Lucius Aemilius Paulus bellum adversus Persen regem gerebat** [?] **Lucius Aemilius Paulus bellum adversus Persen regem gerens.**

β. Επειδή δεν υπάρχει μετοχή ενεργητικού παρακειμένου για τα α και c παραδείγματα, μετατρέπω την ενεργητική σύνταξη σε παθητική, δηλ.

- a. **Cum Romani hostes vicissent** [?] **Cum Romani hostes victi essent a Romanis**

- b. **Hostes vicerunt Romanos** [?] **Romani victi sunt a hostibus**

και ύστερα μετατρέπω το ρήμα σε μετοχή, παραλείποντας συνδέσμους (ακριβώς όπως προηγουμένως, βλ. 3α), δηλ.

- a. **Cum hostes feroces victi essent a Romanis** [?] **hostes feroces victi a Romanis.**

- c. **Romani victi sunt a hostibus** [?] **Romani victi a hostibus**

4.

α. Ενώνω την κύρια πρόταση και τη μετοχική και ελέγχω αν το υποκείμενο της μετοχής υπάρχει σε οποιαδήποτε πτώση στην κύρια πρόταση.

- a. **Romani templum deis condiderunt + hostes feroces victi a Romanis.** (το υποκ. της μετχ. Το "hostes" δεν υπάρχει στην κύρια πρόταση)

- b. **Miles occiditur + miles pugnans fortiter.** (το υποκ. της μετχ., "miles" υπάρχει στην κύρια πρόταση και μάλιστα σε ονομαστική)

- c. **Hostes urbes Romanorum everterunt + Romani victi a hostibus.** (το υποκ. της μετοχής, το "Romani" υπάρχει στην κύρια πρόταση και μάλιστα σε πτώση γενική)

β. αν υπάρχει το υποκείμενο της μετοχής ως όρος της κύριας, τότε παραλείπω το υποκείμενο της μετοχής και μεταφέρω τη μετοχή και τις άλλες ονομαστικές της μετοχικής πρότασης στην πτώση του όρου της κύριας πρότασης, δηλ.

- b. **Miles occiditur + miles pugnans fortiter** [?] **Miles occiditur pugnans fortiter.**

- c. **Hostes urbes Romanorum evertunt + Romani victorum** (αντί victi) **a hostibus**

- d. **Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat** [?] ~~**Lucius Aemilius Paulus bellum adversus Persen regem gerentis**~~ (αντί gerens).

Αν το ποιητικό αίτιο της μετοχής είναι υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης τότε παραλείπεται, δηλ.

c. Hostes urbes Romanorum everterunt **victorum a ~~hostibus~~**.

Hostes urbes Romanorum **victorum** everterunt.

γ. αν το υποκείμενο της μετοχής δεν υπάρχει στην πρόταση, τότε η μετοχή και όλες οι ονομαστικές τίθενται στην αφαιρετική πτώση, δηλ.

a. Romani templum deis condiderunt + **hostibus** (αντί **hostes**) **ferocibus** (αντί **feroces**) **victis** (αντί **victis**) **a Romanis**.

Romani templum deis condiderunt + **hostibus ferocibus victis a Romanis**.

Romani templum deis condiderunt **hostibus ferocibus victis**.

ΠΠΟΣΟΧΗ: Αν η ΠΜΠ έχει το ρήμα *esse* και δείχνει το σύγχρονο τότε γίνονται η ανωτέρω διαδικασίες χωρίς όμως να βάζουμε τη μετοχή, αφού δεν υπάρχει μετοχή ενεστώτα του *esse*, π.χ.

a. **Cum Cicero erat consul** Catilina coniuravit contra rem publicam.

1. Catilina coniuravit contra rem publicam

2. **Cum Cicero erat consul** (δείχνει το σύγχρονο άρα μετοχή ενεστώτα)

3. **Cicero consul**

4. Catilina coniuravit contra rem publicam + **Cicero consul**

5. Catilina coniuravit contra rem publicam **Cicerone consule**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Hannibal exercitus multos Romanorum delevit et multas urbes expugnavit.

1. Hannibal multas urbes expugnavit.
2. **Hannibal exercitus multos Romanorum delevit** (δείχνει προτερόχρονο άρα μετοχή παρακειμένου).
3. (**Exercitus multi Romanorum deleti sunt ab Hannibale**).
4. **Exercitus multi Romanorum deleti ab Hannibale**.
5. Hannibal multas urbes expugnavit + **Exercitus multi Romanorum deleti ab Hannibale**.
6. Hannibal multas urbes expugnavit + **Exercitibus multis Romanorum deletis ab Hannibale**.

Caesar laudavit fortem militem; Romani ei dederunt agros et dona.

1. Romani militi (αντί ei) dederunt agros et dona.
2. **Caesar laudavit fortem militem** (δείχνει προτερόχρονο άρα μετοχή παρακειμένου).
3. (**Fortis miles laudatus est a Caesare**)
Fortis miles laudatus a Caesare
4. Romani militi dederunt agros et dona + **Fortis miles laudatus a Caesare**.
5. Romani militi dederunt agros et dona + **Forti** (αντί **Fortis**) **milles laudato** (αντί **laudatus**) **a Caesare**.
6. Romani militi **forti laudato a Caesare** dederunt agros et dona.

Cum milites Romani fortiter cum hostibus pugnant, semper vincunt.

1. Romani milites semper vincunt.
2. **Cum milites Romani fortiter cum hostibus pugnant** (δείχνει το σύγχρονο άρα μετοχή ενεστώτα)
3. ~~Cum~~ **milites Romani fortiter cum hostibus pugnant**.
4. Romani milites semper vincunt + **milites Romani fortiter cum hostibus pugnant**.
5. Romani milites semper vincunt + ~~milites Romani~~ **fortiter cum hostibus pugnant**.
6. Romani milites **fortiter cum hostibus pugnant** semper vincunt.